

Komentar na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (ZID ZPP)

Zagreb, veljača 2022.

American Chamber of Commerce in Croatia *Američka gospodarska komora u Hrvatskoj*

Sadržaj

Uvod	3
Komentari.....	4
Članak 32. ZID ZPP	4
Članak 44. ZID ZPP	5
Članak 109. ZID ZPP	7
Zaključak.....	8

Uvod

Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske uputilo je 24. siječnja 2022. godine na javno savjetovanje prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (ZID ZPP).

Navedeni prijedlog zakona predlaže se donijeti radi provedbe daljnje faze ubrzanja parničnog postupka, postavljanja jasnijih pravila vođenja postupka, daljnjeg uvođenja novih tehnologija u parnični postupak, dodatne razrade instituta revizije po dopuštenju Vrhovnog suda, te daljnje korekcije odredaba koje su se u praksi pokazalo nedovoljno razrađene u nekim segmentima.

AmCham pozdravlja predložene izmjene i dopune i ocjenjuje ih pozitivnima. AmCham dodatno pozdravlja dosadašnje aktivnosti Ministarstva usmjerene olakšavanju poslovnih aktivnosti i stvaranju predvidivog, stabilnog i efikasnog pravosudnog sustava.

Cilj stajališta je konstruktivnim prijedlozima i uočavanjem eventualnih neusklađenosti pojedinih odredaba prijedloga, doprinijeti da konačni tekst prijedloga Zakona bude optimalno usklađen s potrebama svih dionika hrvatskog pravosudnog sustava, ali i opće populacije.

S obzirom na predviđeni rok dostave komentara na ZID ZPP koji je u proceduri javnog savjetovanja, ovaj dokument fokusira se na tri odredbe ZID ZPP, konkretno članak 32., članak 44. i članak 109. ZID ZPP, koje su od strane našeg članstva ocijenjene kao vrlo bitne u daljnjem postupanju u parničnim postupcima, te daje svoju analizu prijedloga i komentare u smjeru još jasnije formulacije predloženih instituta.

Vjerujemo da ćemo zajedničkim djelovanjem brzo i efikasno doći do cilja svih zainteresiranih strana, a to je brzo, efikasno i kvalitetno pravosuđe u Republici Hrvatskoj.

Komentari

U vezi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, AmCham-ovi prijedlozi odnose se na članak 32., članak 44. i članak 109. ZID ZPP.

Članak 32. ZID ZPP

Člankom 32. ZID ZPP-a dodaje se novi članak 220.a ZPP-a, kojim se uvodi institut nezakonitog dokaza.

Navedenom odredbom se po prvi puta u Republici Hrvatskoj u ZPP-u uvodi institut nezakonito pribavljenog dokaza (nezakonit dokaz).

Pojam nezakonitog dokaza u parničnom postupku već dugi niz godina nije dobio jasnu definiciju niti okvire kako u teoriji tako i u sudskoj praksi. Radi pravne sigurnosti, učinkovitosti i ubrzanja postupka smatramo kako je važno da zakonodavac prilikom prvog uvođenja tog instituta u zakonski tekst jasno, detaljno i precizno uredi navedeni institut.

U suprotnom, odredba u ovom otvorenom obliku, bez jasno propisanih okvira, stvorit će u praksi konfuziju te će potencijalno dovesti do neujednačenosti sudske prakse i neravnopravnosti stranaka.

Dodatno, u odnosu na predloženi čl. 220.a. st. 2. i st. 3. smatramo kako je potrebno dopustiti žalbu protiv rješenja kojim se dopušta, odnosno ne dopušta izvođenje nezakonito pribavljenog dokaza. Smatramo kako će se dopuštanjem žalbe na rješenje kojim se dopušta, odnosno ne dopušta izvođenje nezakonito pribavljenih dokaza, smanjiti broj izjavljenih žalbi na presude, a čime će se svakako utjecati i na ubrzanje postupka.

Imajući na umu otvoreni tip odredbe kojeg je zakonodavac predložio ovom izmjenom, neminovno je kako će ista predstavljati jedan od tzv. paušalnih razloga na koje će se stranka koja nije uspjela u sporu pozivati u žalbi.

Također, smatramo kako bi trebalo propisati da je teret dokazivanja nezakonitosti dokaza na stranci koja se poziva na nezakonitost.

Stoga predlažemo da se u navedenoj odredbi **izmijeni prijedlog čl. 220.a** ZPP-a, tako da isti glasi:

„Sudska odluka ne može se temeljiti na dokazu pribavljenom na nezakonit način (nezakonit dokaz).“

Nezakoniti dokazi su:

- dokazi koji su pribavljeni kršenjem Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava;
- dokazi koji su pribavljeni (bitnom) povredom odredaba o parničnom postupku koje uređuju njihovo prikupljanje i izvođenje;
- drugi dokazi za koje se iz njih saznalo.

Teret dokazivanja nezakonitosti dokaza je na stranci koja se poziva na nezakonitost.

Sud može rješenjem dopustiti izvođenje nezakonitog dokaza i uzeti u obzir njegov sadržaj ako ocijeni da je to potrebno kako bi se utvrdila odlučna činjenica. Prilikom odlučivanja o dopustivosti dokaza, sud će uzeti u obzir razmjer težine povrede i interesa da se u postupku pravilno i potpuno utvrdi činjenično stanje.

Protiv rješenja iz stavka 4. dopuštena je posebna žalba."

Članak 44. ZID ZPP

Člankom 44. ZID ZPP predloženo je usvajanje novog članka 299.a ZPP kojim se postojeći članak 299.a ZPP mijenja i dopunjuje na način da se uvodi ograničenje dodatnih pisanih očitovanja parničnih stranaka tijekom parničnog postupka u situacijama kada ne postoji poziv suda na očitovanje.

Navedeno ograničenje se očituje u činjenici da će parnična stranka koja se želi, bez poziva suda, dodatno pisano očitovati na navode protivne stranke biti dužna prethodno se obratiti sudu tražeći odobrenje podnošenja takvog očitovanja i rok u kojem se ono mora podnijeti. Pritom, sud će dopustiti dodatno pisano očitovanje ako procjeni da je takvo pisano očitovanje potrebno i da ne dovodi do odugovlačenja postupka.

AmCham razumije intenciju zakonodavca i pozdravlja inicijativu u vidu ubrzanja parničnog postupka na način da se smanji nepotrebno podnošenje očitovanja parničnih stranaka koja se u suštini svode na ponavljanje navoda koji su već izneseni tijekom postupka.

Međutim, navedeni prijedlog novog članka 299.a ZPP u praksi može u određenom dijelu dovesti do ograničenja prava parničnih stranaka na pošteno suđenje, odnosno prava na pristup sudu, što pretpostavljamo nije namjera zakonodavca. Štoviše, navedeni prijedlog može dovesti do povećanja broja žalbi na presude prvostupanijskih sudova, što svakako može utjecati na usporavanje postupka.

Naime, tužitelji prilikom pisanja tužbe ne mogu obuhvatiti sve situacije koje bi tuženik mogao istaknuti u svom odgovoru na tužbu. Stoga, nakon što tužitelj zaprimi odgovor na tužbu u kojem tuženik ističe činjenice i dokaze kojima osporava navode tužitelja, javlja se potreba da se tužitelj dodatno očituje na takve navode tuženika, a sve kako bi pojačao svoj položaj u postupku. Također, potpuno je logično da se tuženik želi dodatno očitovati na nove navode tužitelja.

Potreba za navedenom razmjenom podnesaka i očitovanja između parničnih stranaka nakon tužbe i odgovora na tužbu još više dolazi do izražaja u kompleksnim parničnim postupcima u kojima stranke dostavljaju ogromne količine dokumentacije, te za koje se u praksi nije moguće očitovati u jednom podnesku (što zbog nedostatka vremena, nemogućnosti pribavljanja dokumentacije i dokaza i sl.).

Prema tome, predlažemo da se u fazi prethodnog postupka omogući parničnim strankama da slobodno i neograničeno razmjenjuju podneske bez prethodnog odobrenja suda, a da se predloženo ograničenje odnosi samo na postupak nakon

zaključenja prethodnog postupka odnosno nakon donošenja plana upravljanja iz članka 292.a. Na takav način bi se i smanjilo opterećenje prvostupanjskih sudova u pogledu donošenja procesnih odluka tijekom postupka.

Nadalje, u praksi se tijekom postupka događaju situacije u kojima se stranke nužno moraju očitovati na iskaze svjedoka koji se saslušavaju u samom postupku, jer bi u protivnom sud mogao donijeti odluku na temelju iskaza koji nije vjerodostojan i istinit. Slična situacija je i s nalazom i mišljenjem vještaka gdje nerijetko stranke (kojima nalaz i mišljenje vještaka ne ide u korist) žele svojim očitovanjem osporiti predmetni nalaz i mišljenje vještaka. Zbog navedenog, predlažemo da se navedeno ograničenje ne odnosi na pisana očitovanja stranaka na iskaze svjedoka koji se saslušavaju tijekom postupka, kao i na nalaze i mišljenja sudskih vještaka.

Dodatno, prijedlogom članka 299.a ZID ZPP predviđa se da sud može zatražiti pisano očitovanje protivne stranke prilikom odlučivanja o odobravanju dodatnog pisanog očitovanja druge stranke. Također, stavkom 4. predviđa se da sud može uzeti u obzir očitovanja stranaka koja nisu predviđena planom upravljanja ili nisu podnesena sukladno prethodnim stavcima ovog članka ako postoji suglasnost protivne stranke.

U odnosu na navedenu novinu, želimo ukazati kako je sud jedini koji može upravljati postupkom s obzirom na svoju neovisnost i nepristranost. Navedenim prijedlogom protivna parnična stranka ima mogućnost utjecaja na upravljanje postupkom i to na štetu druge parnične stranke (koja u konkretnom slučaju traži odobrenje suda za dodatno pisano očitovanje). U praksi bi navedena mogućnost vrlo vjerojatno dovela do manipulacija i zlouporaba, a time posljedično i do „blokade“ druge parnične stranke da se koristi svojim procesnim pravima.

Stoga **predlažemo da se izmijeni prijedlog čl. 299.a ZID ZPP**, tako da isti glasi:

„Nakon što primi tužbu i odgovor na tužbu, a prije održavanja prvog ročišta, sud može pozvati stranke da se u roku koji, u pravilu, nije duži od 30 dana pisano očituju na navode protivne stranke.

Ako se koja od stranaka bez poziva suda iz stavka 1., a nakon zaključenja prethodnog postupka i donošenja plana upravljanja iz članka 292.a, želi dodatno pisano očitovati na navode protivne stranke, ona će prethodno od suda zatražiti odobrenje podnošenja tog očitovanja i rok u kojem se ono mora podnijeti. Sud će odobriti dodatno pisano očitovanje ako smatra da je ono potrebno i da ne dovodi do odugovlačenja postupka. Odobrenje iz ovog stavka nije potrebno za pisana očitovanja stranaka na iskaze svjedoka koji se saslušavaju tijekom postupka, kao i na nalaze i mišljenja sudskih vještaka.

Pisana očitovanja stranaka moraju biti dostavljena sudu i protivnoj stranci najkasnije osam dana prije ročišta na kojem se trebaju raspraviti.

Sud neće uzeti u obzir pisana očitovanja stranaka koja nisu predviđena planom upravljanja postupkom ili nisu podnesena sukladno stavcima 2. i 3. ovoga članka.”

Članak 109. ZID ZPP

Člankom 109. ZID ZPP-a isključuje se postupanje sudova po različitim novelama Zakona o parničnom postupku u zavisnosti od vremena kada je parnica pokrenuta, a ponajprije u odnosu na institut zaključenja prethodnog postupka i nastup različitih prekluzija kao njegovih posljedica, s obzirom na to da se novela Zakona o parničnom postupku iz 2013. pokazala djelotvornom u smislu općenitog ubrzanja parničnog postupka, intencija je navedeno ugraditi u sve postupke koji su u tijeku, u ovom slučaju u one najstarije parnice, a što će doprinijeti njihovom bržem rješavanju.

Iz izričaja predmetne odredbe „U svim postupcima koji su započeti prije 1. travnja 2013., u kojima do stupanja na snagu ovog Zakona nije donesena prvostupanjska presuda, sud će u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona, **održati pripremno ročište na kojem će zaključiti prethodni postupak** i na istom ročištu održati glavnu raspravu. U slučaju ukidanja prvostupanjske odluke i vraćanja predmeta na ponovno suđenje rok iz stavka 1. ovog članka počinje teći od dana dostave drugostupanjske odluke prvostupanjskom sudu“ proizlazi da će se svi navedeni postupci provoditi iznova „stavljanjem“ u fazu prethodnog postupka, čime se otvara pitanje pravne snage dostavljenih podnesaka kao i u njima istaknutim prigovorima, zahtjevima i protutužbama, provedenih dokaznih prijedloga te eventualne potrebe ponovnog izvođenja svih izvedenih dokaznih prijedloga (saslušanja, vještačenja, izvida i sl.) što je potrebno u odredbi direktno adresirati kao nepotrebno s obzirom da je intencija zakonodavca da se u odnosu na postupke započete prije 1. travnja 2013. godine uvede prekluzija izvođenja novih dokaznih prijedloga uz mogućnost da se na ročištu koji će se održati u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ZID ZPP-a, odnosno, dostave drugostupanjske odluke, predlože svi dokazi nakon čega nastupa prekluzija predlaganja novih dokaznih prijedloga.

U suprotnom, odredba u ovom otvorenom obliku, bez jasno propisanih okvira, stvorit će u praksi konfuziju te će potencijalno dovesti do neujednačenosti sudske prakse i neravnopravnosti stranaka.

Stoga predlažemo da se navedena odredba članka 109. ZID ZPP-a izmijeni, tako da isti glasi:

„(1) U svim postupcima koji su započeti prije 1. travnja 2013., u kojima do stupanja na snagu ovog Zakona nije donesena prvostupanjska presuda, sud će u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona, održati pripremno ročište na kojem će zaključiti prethodni postupak i na istom ročištu održati glavnu raspravu, s time da se sva pismena, istaknuti prigovori, prijedlozi, protutužbe i dokazni prijedlozi koji su isticani, dostavljeni i izvedeni do pripremnog ročišta neće ponovno isticati, dostavljati ili izvoditi.

(2) U slučaju ukidanja prvostupanjske odluke i vraćanja predmeta na ponovno suđenje rok iz stavka 1. ovog članka počinje teći od dana dostave drugostupanjske odluke prvostupanjskom sudu.“

Zaključak

Američka gospodarska komora u Hrvatskoj pozdravlja predložene izmjene Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku. Predložene izmjene predstavljaju značajni iskorak i poticaj za efikasno i kvalitetno pravosuđe u Republici Hrvatskoj.

AmCham-ovi prijedlozi navedeni u ovom stajalištu usmjereni su isključivo tome da predložene izmjene zadrže svoju namjeravanu svrhu, a da njihova buduća provedba i eventualno tumačenje provedbenih tijela bude u što je većoj mogućoj mjeri olakšano i unificirano.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte:
Američka gospodarska komora u Hrvatskoj
Andrea Doko Jelušić,
Izvršna direktorica T: 01 4836 777
E: andrea.doko@amcham.hr